

ن تجربه‌ی نهاد طرح جامع شهر تهران

کنکاش در مدیریت و برنامه‌ریزی طرح‌های توسعه‌ی شهری ایران

علیرضا عندلیب

سرشناسه : عندلیب، علیرضا، ۱۳۳۶ -

عنوان و نام پدیدآور: تجربه‌ی نهاد طرح جامع تهران : کنکاشی در مدیریت و برنامه‌ریزی طرح‌های توسعه شهری ایران/علیرضا عندلیب.

مشخصات نشر: تهران: پژوهشکده هنر، معماری و شهرسازی نظر، ۱۳۹۷.

مشخصات ظاهری: ۲۵۹ص.

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۸۳۳-۲-۸

وضعیت فهرست نویسی : فیبا

موضوع : نهاد برنامه ریزی توسعه شهری تهران

موضوع : شهرها و شهرستان‌ها - ایران - تهران - توسعه - آینده‌نگری

Cities and towns -- Iran -- Tehran -- Growth -- Forecasting : موضوع

موضوع : شهر - ایران - تهران - برنامه‌ریزی

Municipal government -- Planning -- Iran -- Tehran : موضوع

موضوع : عمران شهر - ایران - تهران - آینده‌نگری

Community development, Urban -- Iran -- Tehran -- Forecasting : موضوع

موضوع : شهر - ایران - تهران - طرح و برنامه‌ریزی

City planning -- Iran -- Tehran -- Design : موضوع

شناسه افزوده: پژوهشکده هنر، معماری و شهرسازی نظر

رده بندی کنگره: ۹۱۳۹۷ع۹الف HT

رده بندی دیویی: ۰۷/۷۶۰۹۵۵۱۳۲۲۲

شماره کتابشناسی ملی: ۵۱۵۲۲۷۲

تجربه‌ی نهاد طرح جامع شهر تهران

کنکاشی در مدیریت و برنامه‌ریزی طرح‌های توسعه‌ی شهری ایران

نویسنده: علیرضا عندلیب

نوبت چاپ: اول - ۱۳۹۷

شمارگان: ۱۰۰۰ نسخه

بها: ۲۳۰۰۰ تومان

ناشر: انتشارات پژوهشکده هنر، معماری و شهرسازی نظر

طراح جلد: محمدرضا ابراهیمی

شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۹۷۸۳۳-۲-۸

کلیه حقوق چاپ برای ناشر محفوظ است.

فهرست مطالب

۱	مقدمه
۹	۱- پیشنهادی شکل‌گیری و تشکیل نهاد مطالعات و تهیه طرح‌های توسعه‌ی شهری تهران: نهاد اول ۱۳۸۶ - ۱۳۸۲
۹	۱-۱. توسعه‌ی تهران و نیاز تاریخی آن
۱۳	۱-۲. طرح مسئله و ضرورت تشکیل نهاد توسعه‌ی شهر تهران
۱۶	۱-۳. فلسفه‌ی وجودی نهاد در مطالعات تطبیقی
۲۱	۱-۴. فرایند شکل‌گیری و تشکیل نهاد اول و چگونگی پایان کار آن
۲۶	۱-۵. آسیب‌شناسی عدم شکل‌گیری و استقرار نهاد اول
۲۹	۲- تجدید حیات نهاد مدیریت و نام‌ریزی طرح‌های توسعه‌ی شهری تهران (نهاد دوم ۱۳۸۹-۱۳۸۷)
۳۰	۲-۱. الزام سند طرح جامع و تشکیل نهاد دائمی
۳۱	۲-۲. زمینه‌های شکل‌گیری نهاد دوم، پیش از آغاز دوره‌ی فعالیت مجدد آن
۳۶	۲-۳. مطالعات کارشناسی و تشکیل کمیته‌ی تخصصی طرح‌ریزی نحوه‌ی شروع فعالیت و راه‌اندازی نهاد
۳۷	۲-۳-۱. چرایی تشکیل نهاد، ضرورت احداث آن
۳۹	۲-۳-۲. آسیب‌شناسی عدم شکل‌گیری فعالیت نهاد، اولین دستور برهیز از تکرار خطا
۴۱	۲-۳-۳. ساختار و سازمان نهاد
۴۳	۲-۳-۴. چالش‌های نهاد
۴۳	۲-۳-۵. اقدامات فوری در تشکیل و راه‌اندازی نهاد
۴۴	۲-۴. آغاز دوره‌ی جدید فعالیت و تشکیل شورای عالی نهاد
۴۴	۲-۴-۱. هماهنگی‌های برگزاری جلسه‌ی شورای عالی نهاد
۴۵	۲-۴-۲. اولین جلسه‌ی شورای راهبردی و امضای تفاهم فعالیت مجدد نهاد
۵۴	۲-۴-۳. هماهنگی‌های تکمیلی آغاز فعالیت نهاد
۵۷	۳- اقدامات و عملکرد ۳۰ ماهه‌ی نهاد دوم
۵۷	۳-۱. ایده‌سازی
۵۸	۳-۱-۱. ایده‌ی نهاد در تعریف و مفهوم
۵۹	۳-۱-۲. چرایی تشکیل نهاد
۶۰	۳-۱-۳. رسالت و مأموریت نهاد:
۶۰	۳-۱-۴. اهداف ایجاد نهاد:
۶۰	۳-۱-۵. راهبردها و سیاست‌های کلان:
۶۱	۳-۱-۷. نقش‌های چندگانه‌ی نهاد:
۶۲	۳-۲. نهادسازی
۶۲	۳-۲-۱. شکل‌گیری و تشکیل شورای عالی نهاد و کارگروه‌های تخصصی آن
۷۱	۳-۲-۲. تثبیت موقعیت نهاد در شورای شهر تهران
۷۹	۳-۲-۳. تشکیل شورای مشورتی و اتاق فکر نهاد
۸۳	۳-۲-۴. برگزاری نشست‌های تخصصی، کارگاه‌های هم‌اندیشی و جلسات هم‌فکری گامی دیگر به سوی نهادسازی

۹۳	۵-۲-۳. تشکیل کارگروه تدوین لایحه‌ی قانونی نهاد
۹۴	۶-۲-۳. سایر مناسبات در مسیر نهادسازی
۹۵	۳-۳. پیاده‌سازی سند
۹۶	۱-۳-۳. پیاده‌سازی سند در حوزه‌ی طرح جامع
۱۰۱	۲-۳-۳. پیاده‌سازی طرح‌های تفصیلی
۱۰۶	۳-۳-۳. مدیریت طرح‌های موضوعی و موضوعی
۱۱۳	۴-۳. راه‌اندازی و سازماندهی تشکیلات داخلی نهاد
۱۱۳	۱-۴-۳. تبادلات فکری داخلی نهاد
۱۳۴	۲-۴-۳. سازماندهی اداری و پشتیبانی نهاد
۱۲۷	۴- تحلیل روند‌های طی‌شده: دیدگاه‌ها و رویکردها
۱۲۷	۱-۴. تعاملات و گفتگوها با اعضای شورای عالی نهاد
۱۲۷	۱-۱. دکتر بیاف
۱۴۲	۲-۴-۱. رزیر مسکن و شه‌سازی: مهندس سعیدی کیا
۱۴۶	۳-۴-۱. رئیس شورا، شهر، مدیر چمران
۱۵۰	۲-۴. نقطه‌نظرها و دیدگاه‌های صاحب‌نظران و اندیشمندان در مورد نهاد
۱۶۹	۵- نهاد به‌سوی انحلال: مرور روند
۱۶۹	۱-۵. زمینه‌های پایان کار نهاد
۱۷۰	۲-۵. جلسات تصمیم‌گیری پایانی شهرتدر و شور، شعب در خصوص نهاد
۱۷۵	۳-۵. جلسه‌ی پایانی نهاد و ابلاغ دستورالعمل‌ادغام
۱۷۸	۴-۵. مرور روند انحلال و پایان کار نهاد در یک نگاه
۱۸۵	۵-۵. نهاد از آغاز تا پایان در یک نگاه
۱۸۹	سخن پایانی
۱۹۵	پی‌نوشت‌ها

- ۲۰۱ پیوست ۱: موافقت‌نامه همکاری و مشارکت وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری تهران در تهره همزمان طرح‌های توسعه شهری تهران و راهبری آن‌ها
- ۲۰۳ پیوست ۲: صورت‌جلسه اولین نشست مشترک وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری تهران
- ۲۰۷ پیوست ۳: تمدید موافقت‌نامه فی‌مابین وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری تهران در خصوص مشارکت و همکاری در تهیه همزمان طرح‌های توسعه شهر تهران مورخ ۸۲/۷/۱۲
- ۲۰۹ پیوست ۴: صورت‌جلسه توافق ادامه همکاری و مشارکت وزارت مسکن و شهرسازی و شهرداری تهران در خصوص تهیه همزمان طرح‌های توسعه شهری (جامع و تفصیلی) تهران (مورخ ۱۳۸۴/۷/۱۲)
- ۲۱۰ پیوست ۵: حکم انتصاب جناب آقای مهندس جلیل حبیب‌اللهیان به سمت «رئیس نهاد برنامه‌ریزی و مدیریت تهیه طرح‌های توسعه شهری تهران»
- ۲۱۱ پیوست ۶: حکم انتصاب جناب آقای مهندس جلیل حبیب‌اللهیان به سمت «رئیس مرکز مطالعات و برنامه‌ریزی شهری»
- ۲۱۲ پیوست ۷: حکم انتصاب جناب آقای مهندس جلیل حبیب‌اللهیان به سمت «معاون شهرسازی و معماری شهرداری تهران»
- ۲۱۳ پیوست ۸: موافقت‌نامه همکاری و مشارکت در دور جدید فعالیت نهاد مدیریت و برنامه‌ریزی طرح‌های توسعه شهری تهران (مورخ ۱۳۸۲/۷/۲۴)
- ۲۱۴ پیوست ۹: صورت‌جلسه آخرین نشست شورای راهبردی و سیاست‌گذاری نهاد مدیریت و برنامه‌ریزی طرح‌های توسعه شهری تهران (مورخ ۱۳۸۷/۲/۴)
- ۲۱۵ پیوست ۱۰: معرفی آتلیه سق‌سازی پارس (پور)
- ۲۱۶ پیوست ۱۱: مصوبات شورای عالی نهاد برنامه‌ریزی شهری تهران (۱۳۸۷/۱۲/۲۴)
- ۲۱۷ پیوست ۱۲: مصوبات شورای عالی نهاد برنامه‌ریزی توسعه شهری تهران (۱۳۸۸/۲/۵)
- ۲۱۸ پیوست ۱۳: اساس‌نامه نهاد برنامه‌ریزی توسعه شهری تهران
- ۲۱۹ پیوست ۱۴: مصوبات شورای عالی نهاد برنامه‌ریزی توسعه شهری تهران (۱۳۸۸/۵/۱۸)
- ۲۲۲ پیوست ۱۵: مصوبه «مجوز تشکیل نهاد مطالعات و تهیه طرح توسعه شهری تهران»
- ۲۲۳ پیوست ۱۶: فرایند تهیه، بررسی و تصویب لایحه نهاد دائمی مدیریت و برنامه‌ریزی طرح‌های توسعه شهری تهران
- ۲۲۹ پیوست ۱۷: طراحی نظام و مکانیزم‌های تحقق‌پذیری طرح جامع
- ۲۳۰ پیوست ۱۸: نامه وزیر مسکن و شهرسازی
- ۲۳۶ پیوست ۱۹: مصوبه واگذاری وظایف نهاد مطالعات برنامه‌ریزی توسعه شهری تهران به شهرداری تهران
- ۲۴۷ پیوست ۲۰: دستورالعمل اجرایی مصوبه واگذاری وظایف نهاد مطالعات برنامه‌ریزی توسعه شهری تهران به شهرداری تهران
- ۲۴۸ پیوست ۲۱: مصوبات عدم انطباق طرح‌های جامع و تفصیلی شهر تهران
- ۲۵۱

مقدمه

سال‌ها پیش داستانی شنیدم که هرگاه به تهران می‌اندیشم آن را به یاد می‌آورم؛ دو مرد در کنار دریاچه‌ای مشغول ماهیگیری بودند. یکی از آنها ماهیگیر باتجربه و ماهی‌دوست بود، اما دیگری ماهیگیری نمی‌دانست. هر بار که مرد باتجربه یک ماهی می‌گرفت، آن را در طرفی که کنار دستش بود می‌انداخت تا ماهی‌ها تازه بمانند؛ اما دیگری به محض گرفتن ماهی بزرگ آن را به دریا پرتاب می‌کرد و مجدداً تور را در آب می‌انداخت. ماهیگیر باتجربه که از این صحنه در تعجب بود پرسید: چرا این کار را می‌کنی؟ مرد جواب داد: آخر، ماهی‌تابه‌ی من کوچک است...

تهران ما نیز فرصت‌های بزرگی را که خداوند به ما ارزانی می‌دارد تاکنون از آن بی‌فراوانی بهره‌نجام ندهیم و از دست می‌دهد؛ چراکه تاکنون ظرفان برای تهران کوچک بوده و نگاه «کلان‌شهر» به آن نداشته‌ایم؛ نگاهی جامع برای مدیریت بر تهرانی که شایسته‌ی پیشرفت‌های شگرف و شتاب‌دار است.

اگر به این باور برسیم که خداوند هیچ‌گاه چیزی را که شایسته‌ی آن نباشیم به ما نمی‌دهد، آنگاه یقین خواهیم داشت این موهبت عظیم خداوندی که شایستگی و لیاقتش را داریم نباید به این سادگی از دست بدهیم. ورود به هزاره‌ی سوم میلادی برای ملتی که خود بیش از سه هزار سال سابقه‌ی تمدن دارد، قطعاً الزامات بسیاری را می‌طلبد. تحقق آرمان‌های بلند بنیان‌گذار انقلاب اسلامی در ایجاد وحدت و انسجام ملی و شکوفایی اقتصادی و اجتماعی، با رویکرد دستیابی به توسعه‌ی پایدار ملی نیازمند یک برنامه‌ریزی، از جمله در حوزه‌ی مدیریت شهری، از شعار تا عمل، فاصله‌ی زیادی را باید طی کند تا به تولید دانش حاکمیت خوب شهری و تأمین رشد و بالندگی و تولید متکی بر عقلانیت جامع‌نگر و سیستمی منجر شود.